

KÖZGAZDÁSZ FÓRUM

Romániai Magyar Közgazdász Társaság
Asociația Economistilor Maghiari din România
Gesellschaft Ungarischer Ökonomen aus Rumänien
Hungarian Economist's Society of Romania



A ROMÁNIAI MAGYAR KÖZGAZDÁSZ TÁRSASÁG SZAKMAI KÖZLÖNYE 2000. március, III. évfolyam 1. szám

Az erdélyi magyar nyelvű közgazdasági oktatás történetéből (1990 – 2000, folytatás az előző számokból, V. rész)

Az erdélyi magyar nyelvű közgazdasági oktatás történetét a huszadik század erdélyi magyarságát kedvezőtlen eseményektől behatárolt szakaszaiként elemezve eljutottunk az 1990-es évhez, amikor a diktatúrától szabadulva a kolozsvári értelmiség a magyarság anyanyelvű oktatásának visszaállítása reményében látott munkához. Január első napjaiban elkészült a matematika tanárok (Kása Zoltán, Balázs Márton) kezdeményezésére a Bolyai Egyetem visszaállításának nyilatkozata, amely a frissen alakult, demokratikusnak vélt felső hatósághoz és a médiákhoz sürgősen el is jutott. Sajnos, eredménytelenül, mert nemcsak hatástalan volt a jogos kérés, hanem a gyorsan ébredő nacionalizmus egyenesen visszatámadott és megkezdte ellenszervezkedését, beindult az iskolaháború. Ez volt az első felébredésünk szakasza, mert tudatára ébredtünk annak, hogy számunkra még nem jött el a fordulat, meg a várva várt demokrácia. További reményeket táplálva a kolozsvári,

elsősorban egyetemi értelmiségiek, Balázs Sándor vezényletével elkészítettek egy önálló magyar egyetem visszaállításához alkalmazkodó komplex egyetemi struktúrát, melyet, mint a magyar anyanyelvű egyetemi oktatás jogos visszaállításának kezdeményezését jelentő javaslatot, benyújtott az Oktatási Minisztériumhoz jóváhagyás végett. Az eredmény ismeretes, semmi sem lett belőle. Az 1995-ös oktatási törvény egyáltalán nem teszi lehetővé, az 1999-es feltételei lehetetlenné teszik egy önálló állami magyar egyetem visszaállítását.

A Babe^o-Bolyai Tudományegyetemen magyar nyelvű közgazdasági oktatás mai napig nincsen, annak ellenére, hogy például ebben az iskolai évben 376 magyar diák tanul. Ebből 289 a nappalin és 97 látogatás nélkül. A magyar diákok százaléka az összlétszámhoz viszonyítva 10,69. Nézzük a BBTE közgazdasági kar utolsó öt év magyar nemzetiségű hallgatóinak statisztikáját a nappalin:

Iskolai év	összlétszám	magyar nemzetiségűek	magyar végzősök
1994/1995	3165	307	75
1995/1996	3437	330	107
1996/1997	3592	318	126
1997/1998	2766	261	89
1998/1999	2777	219	56
1999/2000	2991	289	

A fenti statisztikából látható, hogy akár egy három szakos külön magyar vonalat is létre lehetett volna hozni, saját beiskolázási számmal.

A közgazdasági karon 1990-től szaktantárgyakat magyar nyelven nem adtak elő. A pedagógiát, a pszichológiát meg a metodikát fakultatív tantárgyként magyar nyelven is hallgathatták és hallgathatják a magyar ajkú egyetemisták. A közgazdaságtant más fakultáson magyar nyelven is lehet hallgatni. Előadó tanára Farkas Sándor, aki magyar nyelvű tankönyvet is kiadott.

A fakultáson jelenleg négy magyar ajkú tanárról van tudomásunk (Balogh Andor, Biró András, Vince Mária, Worzsák Álmos), ami elenyészően kevés akár egy magyar anyanyelvű vonal megkezdéséhez is, amelynek az őszi beindítására maga az oktatásügyi miniszter, Andrei Marga tett ígéretet, akit a közelmúltban a BBTE rektori funkciójába újraválasztottak.

Jelenleg Kolozsváron szó van egy közgazdasági kar létrehozásáról a létesítendő magyar magánegyetem keretében könyvelés, pénzügy és

gazdasági informatika szakokkal. Felállítására a javaslatot a Romániai Magyar Közgazdász Társaság tette.

Magyar nyelvű közgazdasági oktatás az utóbbi években Nagyváradon és Sepsiszentgyörgyön kezdődött, elég mostoha körülmények között.

1995-ben, **Nagyváradon** indult be a Protesztáns Teológia kihelyezett fakultásaként, a Sulyok István Református Főiskola keretében, a **közgazdaságtan és egyházi intendáns** profilú szak. Egy csoporttal, 13 diákkal indult. 1999-ben végzett az első évfolyam. Jelenleg négy évfolyam működik kb.100 diákkal. Tantárgyak megosztása szerint az előadások 1/3 részt egyházi és 2/3 részt közgazdasági jellegűek.

Az ideiglenes akkreditálásra 1996-ban az intézet beadta igénylését az országos akkreditációs bizottsághoz. A bizottság 1997-ben válaszolt az akkreditációval kapcsolatos kérésre, és csupán a profil megnevezését kifogásolta: az indoklás az volt, hogy ilyen szak nincs Romániában. Tették ezt annak ellenére, hogy a püspökség pontosan megindokolta, hogy a két református püspökség teljes egészében hosszú távon igénybe veszi a végzősöket, tehát nagy szükség van egy ilyen szakra.

Az intézet, az akkreditálási díjat másodszor is befizetve (kb.18 millió lej), javaslatot tett a profil megváltoztatására, leszűkítve **intézményi menedzsment** profilra, egyetlenegy egyházi tantárggyal (a többi tantárgy menedzsment jellegű lett). Erre a kérésre a főiskola még választ nem kapott, közben az első széria már végzett, anélkül, hogy létezne ideiglenes akkreditálási engedély. Ezért diplomavizsgára a végzősök nem jelentkezhetek.

Ősszel (1999) az intézet átalakult Partiumi Keresztyén Magánegyetemmé, és ez a szak is ennek keretében folytatná tevékenységét. Ekkor azonban az akadály merült fel, hogy egy nem létező fakultás nem hozható át az új egyetemre, s így a harmadszori lefizetett díj is elveszett. A végzetteknek, mivel sok hasonló eset van az országban, az Oktatási Minisztérium kidolgozott egy preszelektációs rendszerű vizsgát, amelynek letétele után állami intézmények keretében államvizsgára állhatnának, de az Országos Akkreditációs Bizottság ezt a lehetőséget sem ismeri el. Az eddigi végzetteknek két lehetőségük lenne az államvizsga letételére: vagy jóváhagyják a menedzsment szakot a már megalakult magánegyetem keretében, vagy a Kolozsváron esetleg megalakuló magánegyetem közgazdasági fakultásának kihelyezett szakja lenne. Tehát kilátás van, megoldás még nincs.

Erről a képzésről még annyit mondhatunk, hogy a most még ideiglenes akkreditáció nélkül

működő menedzsment fakultásnak van egy tanzséke, 17 állással, amelyből három főállású alkalmazott, három tanársegédi állás, a többi oktatói feladatot óraadó tanárok látják el, mert nem lehet versenyvizsgát hirdetni formailag nem létező fakultásra.

A fakultás anyagi feltételei biztosítottak, van elégséges terem, számítógépes laboratórium, könyvtár, otthon, menza stb., különösen mióta a püspökség visszakapta épületét, sőt, amennyiben jóváhagyják a kart, a keret bővíthető akár kollégiumi oktatással, vagy posztgraduális képzéssel.

Sepsiszentgyörgyön 1997-ben indult el a Babe^o-Bolyai Tudományegyetem kihelyezett hároméves közgazdasági jellegű szakja Menedzserképző Főiskola néven. A magyar nyelvű menedzserképzés évfolyamonként egy csoporttal folyik, ebben az iskolai évben végez az első csoport. Az oktatást jórészt belföldi és külföldi vendégtanárok végezték.

Az anyagi feltételek jóknak tekinthetők, főleg a sepsiszentgyörgyi önkormányzatnak köszönhetően. A rendelkezésre álló infrastruktúra (korszerű bútorzattal berendezett termek, 25 számítógéppel hálózatban működő laboratórium, sportbázis, könyvtár olvasóteremmel, bentlakás stb.) kielégíti az igényeket.

Az 1999/2000-es iskolai évben jelentős változás történt a főiskola életében, mivel Sepsiszentgyörgyi Főiskola néven három szak, mégpedig a menedzserképzés, a közigazgatási szak és a tanítóképző egyesült. A főiskola saját adminisztrációval rendelkezik, igazgató vezeti (dr. Domokos Ernő), de a szakmai irányítást továbbra is a Babe^o-Bolyai Tudományegyetem megfelelő fakultásai végzik. A menedzsment szakot Kolozsi Jenő professzor vezeti, aki az üzleti tudományok karának kolozsvári tanszékvezetője.

Az intézet keretén belül megalakult a vezetőtanács, amelyben mindhárom szak egyformán képviselteti magát és közvetlenül az egyetem szenátusához tartozik.

A helyiek szándéka először a meglévő főiskola konszolidációja, az oktatás minőségi szintjének emelése, majd a főiskolai rendszer bővítése. Elkészült az előtanulmány egy új főiskolai kampusz létesítéséhez, amelyhez a helyi önkormányzat meghatározatlan időre már átadott egy megfelelő területet. A beruházás 70 millió lej lenne, amelyet az Oktatásügyi Minisztérium finanszírozná, hároméves ütemezéssel. A főiskola strukturális bázisának bővítése révén lehetőség nyílik a magyar nyelvű főiskolai közgazdasági oktatás bővítésére is.

Somai József

Bölöni Farkas Sándor emlékezete

Bölöni Farkas Sándor az erdélyi reformkori értelmiségi tábor kiemelkedő személyisége. Szomorújelentésében – 1843. február hó 2-án. – barátai azt írják róla, hogy: „e korban több üdvös eredményű társulat alapításával örök becsben marad emléke”. Fél évszázadot sem élt, de ezt az életet kortársai „közhasznúnak”, másokért lobogó szövétnékhez hasonlónak látták.

1795-ben született Bölönben; „Szűk pályát” örökölt. Születése határorkatona sorsra predesztinálta. Nagy nehézségek árán sikerült jogvégzett értelmiségiként a Gubernium tisztviselőinek sorába feltörnie. Azt, amit kancellistaként végzett napi robotja mellett Erdély magyar művelődéséért tett, nehéz felleltározni. Kaszinó, „olvasó kabinet”, színház, iskolai dalkör, könyvtár, vívóiskola, néplap (*Vasárnapi Újság*), s nem utolsósorban hitelszövetkezet létesítése, meggyökereztetése és eredményes működtetése jelzik tevékenységi területeit.

Bölöni Farkas Sándor nem volt közgazdász. A tehetségét sokra értékelő közvélemény a literátori, szépírói szerepkört szánta neki. Schilleri nagyságrendű poétát, drámaírórt láttak benne. Sokat ígérő indulását Kazinczy Ferenc versben üdvözölte. Mégis, a legnagyobb hatású alkotása útleírása, az *Utazás Észak - Amerikában* című, 1834-ben megjelent könyve volt. Az 1848 előtti reformért, forradalmi átalakulásért sóvárgó erdélyi világban az „*Utazás...*” mondhatnánk a demokrácia szociológiai modellje volt, olyan létforma felmutatása, amelyben az ember hadat üzent a rabságnak, az önkényuralomnak. Könyve szerénységét sokszor próbára tevő sikert aratott. Széchenyi István, Wesselényi Miklós üdvözölte, az Akadémia díjazta, szerzőjét tagjai sorába iktatta, ünneplések, felköszöntések, a mű újrakiadása, majd betiltása jelezte, hogy az írói szándék szerint lélektől lélekig, értelemtől értelemig jutott el a példa követésére hívó szó. Kövály László írta: „A könyv mint egy villám és mennydörgés futá végig a hazát,,

A következőkben még a **Kolozsvári Gondoskodó Társaságról** (a Provinciális Cassáról) szólhatunk néhány szót. Az alapszabály régi közösségek konstitúcióira, sokszínű rendtartások hagyományaira, valamint Bölöni Farkas jogászai képességére támaszkodva született meg és 37 paragrafusból állt. A társaság célja a takarékoság szorgalmazása, az eladósodottság elleni védekezés. Ezért kötelező a havonkénti kis betét, két forint fizetése. A társasági alaptőkét gyarapítja a kölcsönadott összegek után befizetett 6 %-os ka-

mat. Az év végi kamatjövedelmet azonban szétosztották a tagok között, a betétek nagysága arányában, vagyis az alapszabály szerint „a nyereségek „, kinek - kinek capitalisához ragadnak.”

Ez a citált 14. paragrafus már felveti az igen lényeges, nagy kérdést, azt, hogy milyen jellegű egyesülés volt a Gondoskodó Társaság? E kérdésre hadd válaszoljon Oberding József György, a pénzügytörténet első monográfusa. Ő írja: „A közvetítői nyereség kizárását és az üzleti haszonnak a tagoknak – az üzleti forgalomhoz való hozzájárulása arányában való – felosztását tehát éppen úgy megtaláljuk a Gondoskodó Társaságnál, mint később a rochdalei takácsoknál. Megtálaljuk továbbá a közös üzletvitel elvét, a szabad tagfluktuációt, a tagok teljes jogegyenlőségét, a tagsági jogok örökölhetőségét stb. Ezeket az elveket a modern szövetkezeti mozgalmak csak több évtizedes fejlődés eredményeként termelték ki”.

Valójában tehát a "Gondoskodó" szövetkezeti alapon szervezett takarékpénztár, olyan társulás, amely elsőként kapcsol össze régi és új pénzügytörténeti elemeket. Ugyanakkor korábbi, ha néhány évvel is, mint az angliai rochdaleieké, amelyet mind a mai napig első ilyen szerű szövetkezés modelljeként emleget a szakirodalom.

A kolozsvári „provizionális cassa” a kis tőkések együleti úton való akkumulációjában és a hitelezésként funkció rendszerének jobbításában nagy forgalmú új utat nem épített, de elsőként kétségkívül ők tapostak erdélyi földön járható ösvényt egy új formának.

A Gondoskodó Társaság életképességét tanúsítja a tagok betétjének, a közalapnak a szüntelen növekedése:

1825	130.24	frt
1835	9 934.05	frt
1840	19 514.29	frt
1845	46 320.36	frt

1895-ig pedig közel egynegyed millióra (224.347 forint) növekedett a „Társaság” pénzvagyona.

Bölöni Farkas Sándor, mint mondtunk, 1825-ben alapította meg a Gondoskodó Társaságot. Életrajzírói a modellként szolgáló szervezeti mintát keresve a bécsi, angliai utazásai idején szerzett tapasztalatokra „gyanakszanak”, holott Bölöni Farkas Sándor szemléletét a „kölcsönös segítség”-nek számos jóval azelőtti tradicionális közösségi alakulata befolyásolta. Ott volt a szülő-

falu, Bölön faluközössége, amely az állatkárt szenvedett együttesen segítette, kárpótolta a bajban. Ismerte Brassó, Kolozsvár céhiparosainak, kézműveseinek önszegélyezési társulásait, vagy éppen a kolozsvári kalandosok temetkezési egyesülését, amely a Hóstát elhunytjait a XVI. századbeli ősi rendtartások paragrafusaihoz igazodva hantolták el.

A gondolkodó, újat alkotó, teremtő ember hasznosíthatja a régi idők tapasztalatait. Gazdagodhat százados múltunkkal, de elültethet, mint Bölöni Farkas mondotta, más földről, külhonból hozott frissiben termelt magvakat is, itthoni termelésre alkalmasokat. Úgy véljük, hogy a Gondoskodó Társaság eszméje tradicionális minták ismeretében született ugyan, de az erdélyországi igény, szükség, a társadalmi valóság követelményeinek felismerése szülte. (Rapp utópista szocialista telepét és Robert Owen eszméit ismerte, de csak a harmincas években foglalkoztatták közelebbről.)

E korai – ismételjük, 1825-béli a „rochdalei takácsok” új formát szervező buzgalma és híressé

válása előtt – úttörő megvalósításával azonban ő sohasem dicsekedett. Különben is aggályosan, túlzóan szerény ember volt. Jellemző, hogy amikor 1834-ben megcsodálja Philadelphia impozáns, díszes banképületeit, lelkesen jegyzi meg, hogy itt e városban a közjó szolgálatában álló, a „szenvedő emberség segedelmezésére” alakult társaságok száma „százhatvanon felül halad”, de meg sem említi könyvében, hogy Kolozsváron szintén létesült hasonló „emberségi intézet” éppen az ő eszméje, kezdeményezése, szervezési készsége és munkaképessége nyomán. (Tegyük hozzá, nem pályázott az elnöki székre sem. Beérte a titkári tisztséggel, a felelősséget hordozó, sok dologgal járó actuariusi poszttal.)

Folytathatnánk, helyesebben elkezdhethetnénk, szélesebb pászmákat fogva fel, Bölöni Farkas Sándor életútját. „Szűk pályán” zajló, sok gondolatot felvető „sűrű” életét azonban most csak felidézünk, tudva s még jobban tudatosítva azt, hogy „közhasznú élete” méltó, érdemes a megismerésre és megbecsülésre.

Imreh István

A portfólió kockázata, várható hozama és hatékonysága

A pénzpiacok fejlődésével számos új befektetési lehetőség, eszköz jelent meg. A megtakarítási és befektetési célok ezzel egyidejű bővülése tette szükségessé az információkat átlátni nem, vagy csak korlátozott mértékben képes pénzügyi ügyfelek számára a sokoldalú, és megalapozott tanácsadást, hogy ki tudják választani a számukra legmegfelelőbb befektetési lehetőségeket.

A befektetés egy összetett folyamat, amely több részből áll. Az első lépés a befektető céljainak meghatározása. Középpontban a kockázat – hozam dilemma áll, vagyis a befektető által elvárt hozam (hozamelvárások) és a vállalt kockázat nagysága (kockázattűrés) közötti mérlegelés. A második lépés a befektetés összes korlátozó feltételeinek meghatározása (likviditás, befektetési időtáv, előírások, adók, és egyéni igények). A célok és feltételek a befektetési politikában jutnak kifejezésre. A portfóliókezelés különféle cselekvései: eszközallokáció, diverzifikáció, kockázat és adó pozicionálása és jövedelem elérése.

A pénzügyi intézetek szolgáltatásai között a fent említett célkitűzéseket, igényeket kielégítő tevékenység a portfóliómenedzsment. A portfóliómenedzsment szempontjából fontos annak felismerése, hogy az értékpapír befektetések esetében a befektető három követelményt tart elsődleges-

nek: a befektetések biztonságát, jövedelmezőségét és likviditását. E követelmények hatása egymással szorosan összefügg, kiegészítő vagy ellentmondó befolyást gyakorolnak egymásra.

A portfólió kialakításának, a hozam – kockázat elemzések hatékonysággal való összekötésének alapjait Harry Markowitz fektette le az 1952-ben publikált „*Portfolio Selection*” című művében. Ebben a könyvében bemutatta, hogyan határozható meg azon határportfóliók összessége, amelyek mindegyike az adott kockázati szint mellett a lehető legnagyobb várható hozamot biztosítja. 1963-ban William Sharpe létrehozta az ún. indexmodellt. Ez az egyszerűsített változat praktikusabbá tette a portfólióelméletet még nagyszámú értékpapír esetén is. A Sharpe (1964), Lintner (1965) és Mossin (1966) által létrehozott *tőkepiaci árfolyamok modelljét* (Capital Asset Pricing Model, CAPM) portfóliók teljesítményének mérésére, értékpapírok értékelésére használták. Richard Roll 1976-ban, a CAPM alternatívájaként fejlesztette ki az *arbitrált árfolyamok elméletét* (Arbitrage Pricing Theory, APT). Eugene Fama 1965-ben megjelent Ph.D. disszertációjában megkérdőjelezte a piaci hatékonyság elméletét. Mértékadó nézetek szerint a piacok napjainkban hatékonyabbak mint valaha, de a részvények árfolyamai kevesebb információt tük-

röznnek mint ami a szorgalmas befektető rendelkezésére áll.

A portfólió hozama

Bármely periódust vizsgálva a portfólióknak megtérítési rátája a portfólióban levő részvények hozamrátáinak súlyozott átlaga, ahol a súlyok az egyes részvényekbe befektetett összegnek a teljes tőkéhez viszonyított aránya.

$$r_p = \sum w_i r_i$$

ahol r_p a portfólió hozama, r_i a portfóliót alkotó részvények hozama és w_i a portfóliósúlyok.

Hasonlóan, a portfólió várható hozama a portfólióban szereplő részvények várható hozamainak egyszerű súlyozott átlaga, ahol a súlyok egyenlők az egyes részvényekbe befektetett pénzüsszeggel.

$$E(r_p) = \sum w_i E(r_i)$$

ahol w_i a portfóliósúlyokat, $E(r_i)$ az egyes eszközök várható hozamát, és $E(r_p)$ a portfólió várható hozamát jelöli.

Ha a részvényt megvásároljuk, akkor súlya pozitív előjelű, míg ha rövidre eladjuk, akkor negatív előjelű lesz. A súlyok összege azonban mindig 100%. Ha rövidre adunk el portfólióban szereplő részvényt, akkor a portfólió várható megtérülési rátája kisebb és nagyobb is lehet, mint az egyes portfólióban szereplő részvények várható megtérülési rátája. Növelni tudjuk portfólióknak várható megtérülési rátáját, ha az alacsonyabb várható megtérülési rátával rendelkező részvényből nagy mennyiséget adunk el rövidre. Azonban ekkor figyelembe kell venni azt, hogy ahogyan nő a portfólió várható megtérülési rátája, úgy nő a portfólió kockázata is.

A portfólió varianciája

Ahhoz, hogy megkapjuk egy részvényekből álló portfólió varianciáját, szükség van a portfólióba kerülő részvények kovariancia mátrixára. A kovariancia mátrix megadja a portfólióban szereplő részvények egymás közötti kovarianciáját. A hozam kovarianciája azt méri, hogy két eszköz hozama mennyire mozog együtt:

$$\text{Cov}(r_A, r_B) = \sum Pr(i) [r_{Ai} - E(r_A)] [r_{Bi} - E(r_B)]$$

A kovariancia kifejezhető a következő képlettel is:

$$\text{Cov}(r_A, r_B) = r_A B s(r_A) s(r_B)$$

ahol r_A, B a korrelációs együttható.

Egy három részvényből álló portfólió esetén a kovariancia mátrix a következő alakban írható fel:

Részvények	A	B	C
A	$\text{Cov}(r_A, r_A)$	$\text{Cov}(r_B, r_A)$	$\text{Cov}(r_C, r_A)$
B	$\text{Cov}(r_A, r_B)$	$\text{Cov}(r_B, r_B)$	$\text{Cov}(r_C, r_B)$
C	$\text{Cov}(r_A, r_C)$	$\text{Cov}(r_B, r_C)$	$\text{Cov}(r_C, r_C)$

Egy részvény önmagával vett kovarianciája a saját varianciája.

$$\text{Cov}(r_A, r_A) = \sum Pr(i) [r_{Ai} - E(r_A)] [r_{Ai} - E(r_A)] = \sum Pr(i) [r_{Ai} - E(r_A)]^2 = s^2(r_A)$$

ahol i jelöli az adott időszakot, $Pr(i)$ az i -edik időszaki esemény fennállásának valószínűségét és $s^2(r_A)$ a varianciát. Így a mátrix főátlójában az egyes részvények varianciái vannak. A mátrix szimmetrikus a főátlóra nézve. A portfólió varianciájának kiszámításához szükségünk van a portfóliósúlyokra és a kovariancia mátrixban szereplő adatok becslött értékeire. A három részvényből álló portfólió varianciájának kiszámítása a következő formula alapján történik:

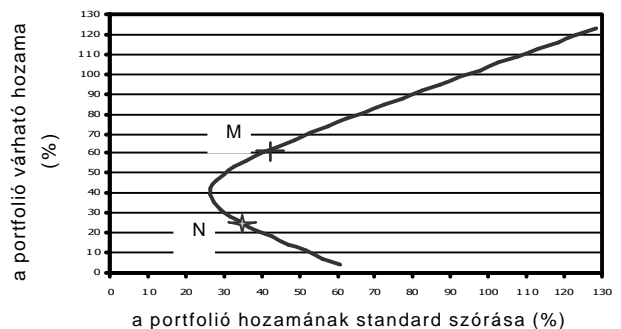
$$s^2(r_p) = W_A^2 s^2(r_A) + W_B^2 s^2(r_B) + W_C^2 s^2(r_C) + 2W_A W_B \text{Cov}(r_A, r_B) + 2W_A W_C \text{Cov}(r_A, r_C) + 2W_B W_C \text{Cov}(r_B, r_C)$$

A tényezők száma az egyenletben megegyezik a portfólióban lévő részvények számának négyzetével. Minél nagyobb egy portfólió varianciája, annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy a várható hozamától el fog térni.

A hatékony portfóliók halmaza

A hatékony portfóliók halmazát egy olyan koordináta rendszerben tudjuk meghatározni, melynek pontjait az adott portfólióhoz tartozó $E(r)$ várható hozam és annak $s(r)$ szórása (az előzőekben ismertett variancia négyzetgyöke) által meghatározott pontpárok alkotják. A hatékony portfóliók által így alkotott vonal olyan pontokból áll, amelyek adott portfóliósúlyokkal rendelkező két részvényből álló portfóliók várható hozamát és standard szórását mutatják. Minden egyes pont különböző súlyú, de ugyanazon két részvényből álló portfóliókat jelenti.

Minimális varianciájú határportfóliók görbéje



A fenti ábrán látható vonalat nevezzük a két részvény befektetési lehetőségei halmazának. Az M-mel jelölt pontban a B részvény súlya nulla. Az N-nel jelölt pontban az A részvény súlya nulla. A vonal M pont feletti részén rövidre adunk el B részvényt, és A részvénybe fektetünk be. Az M és N közötti részen mindkét részvénybe befektetünk. N pont alatti szakaszon az A részvényt adjuk el és a B részvénybe fektetünk be. A legutóbb említett portfóliók nem vonzóak, hiszen kockázatuk túl magas és várható hozamuk alacsony.

Amikor két részvény tökéletesen korrelált

(hozamaik teljesen együtt mozognak), akkor a két részvény együttes hozamának pozitív meredekségű egyenesre kell esnie. A vonal meredekségének tükröznie kell a két részvény egymáshoz viszonyított standard szórását.

A két részvény várható hozama közötti összefüggést a következő egyenlettel írhatjuk le:

$$E(r_B) = Z_0 + Z_1 E(r_A)$$

A portfólió standard szórása pedig a portfólióban szereplő részvények standard szórásának egyszerű súlyozott átlaga:

$$s(rp) = W_A s(r_A) + (1 - W_A) s(r_B)$$

Tökéletesen negatív korreláció esetén az említett vonal meredeksége negatív lesz. A portfólió standard szórása így adható meg:

$$s(rp) = W_A s(r_A) - (1 - W_A) s(r_B)$$

Tökéletesen negatív korreláció esetén kockázatmentes portfóliót tudunk előállítani úgy, hogy mindkét részvényből egyaránt vásárolunk és nem adunk el rövidre. Tehetjük ezt azért, mert ha az egyik részvény hozama megnő, a másik részvény árfolyama csökken, így hozamaik megváltozása kioltja egymást. A változások kiegyenlítése miatt a portfóliósúlyokat megfelelően kell megválasztani.

Ha lehetőség van egy kockázatos részvénybe és egy diszkont kincstárjegybe történő befektetésre, portfóliónk szórása így adható meg:

$$s(rp) = W_A s(r_A)$$

A diszkont kincstárjegy hozamát az állam garantálja, így ennek kockázata nulla, azaz kockázatmentes. A korábban már ismertetett eljárással a portfóliósúlyok változtatásával ismét előállíthatunk kockázat- és várható hozam-párokat portfóliónkra. A befektetési lehetőségek halmaza egy egyenes lesz. Ezt az egyenest *tőkeallokációs egyenesnek* (CAL, Capital Allocation Line) nevezzük. A korreláció nem számít, ha az egyik befektetési eszköz hozamának nincs szórása.

A portfólió hatékonysága

A minimális varianciájú határportfólió görbéje által határolt területen számos pontot találhatunk, melyek mindegyike egy-egy részvényportfóliót jelöl a hozzá tartozó várható hozam és standard szórás adatokkal. A részvényekből számos portfóliót állíthatunk össze vásárlással és rövidre eladással. Ezek a portfóliók képezik számunkra a befektetési lehetőségeinket. Adott kockázati szint mellett azokat a portfóliókat részesítjük előnyben, melyek magasabb várható hozammal jellemezhetők. Adott várható hozam mellett pedig az alacsonyabb kockázattal rendelkező portfóliókat részesítjük előnyben.

A minimális varianciájú portfólióra igaz, hogy a rendelkezésre álló részvényekből kialakítható portfóliók közül egy adott várható hozamszint mellett az a portfólió, amely ezen a határoló görbén helyezkedik el, rendelkezik a legkisebb standard szórással.

A határpont az a pont, amely a globálisan minimális varianciájú portfóliót testesíti meg. A görbe felső része jelzi a hatékony határportfóliókat, melyekre igaz, hogy egy adott standard szórás szinten a legmagasabb hozammal rendelkeznek.

A kritikus vonal megadja a legkisebb varianciájú portfólió portfóliósúlyait. Ez az egyenes az izovariancia ellipszisek és az azonos várható hozamot jelölő vonalak érintési pontjaiból áll. A befektetőket érdeklő portfóliók a kritikus vonal egy meghatározott szakaszán vannak. Az azonos várható hozam egyenes mindazon lehetséges portfóliósúly kombinációkat megadja, amelyek a megadott várható hozamot biztosítják. Az izovariancia ellipszis a portfóliósúlyok azon kombinációit mutatja meg, melyek egy adott varianciaszinthez, de eltérő portfóliókhoz tartoznak. Az izovariancia ellipszisek alakja a portfólióban szereplő részvények kovarianciájától függ.

Tóth Attila

A hagyomány és az új ötvözése a Marketingben

A marketing egy gondolkodási mód, módszer az eredményesebb működésre. Gondolatainkat elsősorban a vállalaton kívüli világra kell összpontosítani; a gazdasági trendekre, a piacokra, a fogyasztókra, a versenytársakra, az árszínvonalra, a kamatlábakra, a kormány gazdaságpolitikájára. Információkat kell szerezni a piac nagyságáról, a szállítók helyzetéről, az új technológiákról.

A marketing egyik eleme a piac szegmentálása. Ebben a funkcióban kell meghatároznunk leendő vásárlóink körét, specialitásukat, azt, hogy

hogyan érhetők el, kik a meglévő legfontosabb ügyfeleink, és ami a legfontosabb, hogy mi a már meglévő és a potenciális ügyfelek elvárása, igénye.

Mindezek a marketing stratégiák gyorsabban és olcsóbban megvalósíthatók az Internet és az általa nyújtott eszközök segítségével. Bizonyos viszonylatokban átalakíthatjuk cégünk működését, struktúráját a Internet felhasználásával. Az alkalmazott munkavégző képessége jelentős mértékben növekedhet, melynek hatására csökkenthető a hierarchikus szintek száma, a bürokrácia és más, a

szabad információáramlást gátló, lassító tényezők. Így gyorsabbá válhat a piacra jutás, javulhat a termelékenység.

Napjainkban egyre több vállalat felismerte, hogy a World Wide Web milyen széles körű marketinglehetőségeket kínál. A 4P (termék-, ár-, forgalmazás- és reklámtényezők sajátos társítása) megjelenik az Interneten is, beépíthető, beépítendő a websiteokba. Az, hogy a konzervatívizmusáról híres banki szektor is megjelenik az Interneten bizonyítja azt, hogy semmi sem állhat a webes kereskedelem útjába. Azon bankok, melyek a számlaátutalásokat, egyenleg lekérdezéseket, tőzsdei megbízásokat és más pénzügyi tranzakciókat már a Weben keresztül is tudják bonyolítani – ezzel megkímélve az ügyfelet a sorban állástól, idegeskedéstől, idővesztéstől – kétségtelenül nagy előnyhöz jutnak a piaci versenyben.

Egyre több cég készíti el saját honlapját. Ez tekinthető akár a cég elektronikus névjegyének is. Mára már elmondhatjuk, hogy „az erős piaci pozíció egyik szimbóluma az internetes jelenlét és a segítségével megvalósított üzleti kommunikáció”.

Egy honlapot nagyon könnyű létrehozni, de egy mutató honlap önmagában még nem fog az eredmény növekedéséhez, a költségek csökkenéséhez hozzájárulni. Ezért is szükséges, hogy az Interneten megjelenő cégek – a kívánt siker elérése érdekében – a Weben való megjelenés előtt meghatározzák cégük Internet-stratégiáját.

A cégnek akár Internet-hozzáférés nélkül, vagy még csak számítógép nélkül is lehet saját honlapja. Fontos itt még azt is megjegyezni, hogy nem elég a cégünk honlapját csak létrehozni. Ha van egy – marketing szempontból is – jó honlapunk, akkor biztosítanunk kell azt is, hogy minél több ember eljusson hozzánk. Erre több lehetőségünk is van:

- minden termékünkre rátehetjük home page-ünk címét;
- feltüntethetjük nyomtatott reklámanyagainkon;
- elhangozhat televíziós, rádiós reklámok végén. (Ezt a formát a német vállalatok nagyon kedvelik, pl. a Sat1-en szereplő 10 reklámból legalább 3-nál ott van a végén egy www-cím.);
- felkérhetjük cégünk minden alkalmazottját arra, hogy – amennyiben rendelkeznek e-mail címmel – signature (aláírás)file-ukból áldozzanak egy sort a cégnek. (Pl. Munkahely: <http://www.arthurandersen.ro>.);
- a nemzetközi keresőrendszereknél lejegyztathetjük magunkat, így leendő ügyfeleink könnyebben megtalálhatnak bennünket;
- az e-mail-t, webcímeiket szerepeltethetjük a névjegykártyákon, hivatalos és magánleveleken, a telefonkönyvben stb..

Ha már elkészült a cég honlapja, nem szabad elfeledkeznünk annak állandó frissítéséről sem, mivel az adatok (árak) változhatnak, új termékek, új információk jelenhetnek meg. Cégünk Interneten való megjelenésével piaci kapcsolatai is bővülni fognak, mivel lesznek olyan ügyfelek, akiket a Web nélkül nem érhetünk el.

Az Internet a cégek számára mindinkább médiacsatornává, majd értékesítési csatornává válik. A már említett előnyök mellett a gyorsaság az a tényező, amivel egyelőre semmilyen más kommunikációs csatorna sem veheti fel a versenyt. Gyakorlatilag ugyanannyi idő alatt (és ugyanannyiért) érhetünk el valakit a Föld túloldalán, mint a szomszéd szobában. Mivel feltehetőleg üzleti partnereink közül is egyre többen alkalmazzák az Internetet, velük már elektronikus úton is tarthatjuk a kapcsolatot. Így szállítóinkkal, vevőinkkel, jelentősebb befektetőinkkel, a bankkal, sőt az állami hatóságokkal is.

Szó volt arról, hogy mi a marketing, mi az Internet, mi a kapcsolatuk? De vajon miért is van igény internetes marketingre? A válasz egyszerű. Az emberek élete – egyre jobban elektronizálódó társadalmunkban – változik, így igényeik, elvárásaik is átalakulnak. Akár azt is mondhatjuk, hogy egy új fogyasztói típus jelenik meg, aki az Internetet nemcsak információszerzésre, hanem MINDENRE használni kívánja. Ezen keresztül akar vásárolni, banki és más hivatalos ügyeit intézni, televíziót nézni, rádiót hallgatni, kapcsolatot tartani rokonaival, barátaival, ügyfeleivel, munkatársaival, és mindezt olcsóbban, gyorsabban és kényelmesebben. Mindazon cégek, amelyek felismerik ezt az igényt és reagálni tudnak rá, rövid idő alatt csúcs-pályára állhatnak.

Számítástechnikai cégek, bankok, könyvtárak, állami hatóságok, utazási irodák, divatstúdiók, vallások, filmek, játékok, diákok, kutatók – mind, mind megtalálhatók az Interneten, vagy mint felhasználók, vagy mint saját weblappal rendelkezők. Napról napra többen, napról napra szélesebb felhasználói körben. Szinte lehetetlen olyan dolgot mondani, amiről legalább egy tucatnyi weboldal ne szólna. Az üzleti életben, a gazdasági, politikai folyamatokban már igen jelentős szerepet kap a Háló.

Hamarosan nem lesz olyan ember, aki ne használna valamilyen formában az Internetet. Hogy ez a társadalom épülését szolgálja-e, az csak azokon múlik, akik használják. Az eszközök adottak, de mi döntjük el, hogy mire használjuk őket. A 19. századot az ipari forradalom, a 20.-at az atom korszakának nevezzük. A következő talán az információ kora lesz. Még nem tudhatjuk. Valami azonban biztos: a 21. század küszöbét az Interneten keresztül lépjük át – mindannyian.

Veres Mária Magdolna & Kardos János

Vállalkozásfejlesztő központok bemutatása

Privat Business Club Egyesület

Célkitűzések

Alapítói, vezetői egy komplex támogatási és információs rendszert óhajtanak ajánlani tagjaiknak, jelen és jövőbeli kis- és középvállalkozások vezetőinek, mintegy kiegészítése vagy akár alternatívájaként a már létező, hasonló jellegű szervezeteknek. Itt konkrétan egy jövőbeni szakosodásra gondolunk szolgáltatások, kapcsolatszféra, célcsoportok szempontjából.

Eddigi tevékenységek

Az egyesület az elmúlt év elején kezdte meg tevékenységét, megnyitva a működéshez szükséges (számítógép, internet-kapcsolat, telefax) felszerelésekkel ellátott kolozsvári irodáját.

Eddigi fontosabb programjaink közé két vállalkozói fórumot és egy vállalkozói tanfolyamot sorolhatunk. Az aktuális, témába vágó, éppen elfogadott törvényeket, vagy kibocsátásra váró törvénytervezeteket parlamenti képviselők ismertették, a kis- és középvállalkozók támogatási programjait a megfelelő ügynökségek vezetői mutatták be (Kis- és Középvállalkozások Ügynöksége, Román Fejlesztési Ügynökség).

Az 1999 áprilisában, más kolozsvári szervezetekkel (Romániai Magyar Közgazdász Társaság, Rajka Péter Vállalkozók Szövetsége, Kolozs megyei RMDSZ) együttműködésben megszervezett háromnapos vállalkozói tanfolyam egy praktikus, gyakorlati útmutatót jelentett: adózási technikákról, minőségbiztosításról, döntéshozásról, vállalkozói tapasztalatokról szóltak az előadások.

Már rendszeressé vált tevékenység a napi gazdasági összefoglaló leküldése tagjainknak e-mailen, esetenként a beérkezett üzleti, együttműködési ajánlatokkal együtt, melyeket hasonló erdélyi, illetve magyarországi szervezetektől kapunk, ugyanakkor e szervezeteken keresztül mi is hirdethetjük, közzétehetjük tagjaink ajánlatait, óhajait.

Irodánk tagjaink rendelkezésére áll finanszírozási lehetőségek, előnyös bankhitelek felkutatásában, megpályázásában is. A szeptemberben meghirdetett PHARE Regionális Fejlesztési program keretén belül több tagunk pályázott, négynek a klub személyzete állította össze pályázatát, (ebből kettő pozitív elbírálásnak örvend), továbbiaknak folytonos útmutatással szolgált a

pályázat összeállításában.

Személyzeti hiányok pótlásában is segíteni tudunk a hozzánk fordulóknak. Megkezdtük egy munkahely- és munkaerőajánlat adatbázis összeállítását.

Rendszeres programjaink ez évtől a heti klubtalálkozók, melyek lehetőséget nyújtanak vállalkozóinknak gondjaik megbeszélésére, tanácsok, információk igénylésére.

További programok: folyamatos pénzügyi tanácsadás finanszírozási, hitellehetőségekről, naponta 12 – 16 óra között, kérésre gazdasági, jogi tanácsadás.

Kapcsolatok, együttműködés:

Klubunk kapcsolatban van az országban és Magyarországon működő számos vállalkozásfejlesztő központtal, információcsere, együttműködés szintjén, továbbá az európai és amerikai finanszírozó szervek bukaresti képviselőivel (EU küldöttség, FDSC-PHARE, Nyílt Társadalomért Alapítvány, Democracy Network Program – World Learning, UNDP, Kárpát-Euró régió Fejlesztési Alapja, REC, Peace Corps, Freedom House), valamint a magyarországi Illyés és Új Kézfogás Közalapítvánnyal, utóbbival pedig, mely közismerten határon túli kisvállalkozók sokrétű támogatására kötelezte el magát, az 1999. év végétől szerződéses együttműködési kapcsolatban állunk, tehát programjaik többek között klubunkon keresztül válnak elérhetővé, információk, űrlapok, pályázatírás, előminősítés és a közalapítványhoz való ajánlás szintjén.

Jelenleg két támogatási formát ajánlanak a vállalkozóknak:

1. A kamattámogatás, amelynek értelmében a pályázó (romániai magyar kis- vagy középvállalkozás) által bármely romániai kereskedelmi banktól felvett, egy évnél hosszabb, de 5 évnél rövidebb futamidejű hitelek esetén az UKK átvállalja az USD-ban számított libor kamat 70–100%-ának kifizetését a bank felé.

2. Elsődleges privatizáció támogatása vizsztatérítendő, kamatmentes hitellel. Ez esetben a támogatás a projekt költségének max. 30%-át teheti ki, a pályázó saját hozzájárulása 30%-os, egyéb források (hitel, befektetők) 40%-os arányt kell fedezzenek.

További tervek

Egyik fontos kitévője jövőbeni tevékenységünknek a helyi magyar termelő, illetve szolgáltató kisvállalatok létrehozásának, fejlődésének támogatása nyugati, fejlettebb technológiához való jutányosabb hozzáférhetőség biztosításával. Ennek érdekében külföldi kapcsolatainkat tervezzük megerősíteni.

Május–júniusban Nyugat-Kelet Kisebbségi Találkozót szeretnénk szervezni, melyre a nyugat-európai országok nemzeti kisebbségeinek gazdasági képviselőit szándékszunk meghívni, együttműködési stratégia kidolgozása céljából.

A szomszédos országokkal való közvetlenebb gazdasági együttműködés érdekében áprilisban egy Kelet-Középeurópai tanácskozást tervezünk szerb, makedón, bulgár vállalkozásfejlesztő központok képviselőinek meghívásával, melynek célja egy hosszútávú együttműködés elindítása.

A jövőben gyakoribbnak ígérkező PHARE – Sapard - támogatások ismertetését, pályázati útmutatást, dokumentáció összeállítását, a pályá-

zatírást továbbra is vállaljuk.

A klub esetleges saját pályázatokon keresztül, más kolozsvári, erdélyi szervezetekkel együttműködésben (pl. RMKT, EME, EMT) támogatni óhajtja bizonyos régiók gazdasági fejlődési folyamatát, ugyanakkor nyitott egyéb együttműködési programokban való részvételre is.

A Privat Business Club elnöksége:

Mátis Jenő - elnök

Kerekes Sándor - alelnök

Enyedi András - alelnök

László Kálmán - kincstárnok

Floriska Attila - titkár

Kapcsolattartó:

Görgényi Magda - ügyvezető

Cím:

PRIVAT BUSINESS CLUB

Kolozsvár, Mócok útja 75 sz.

Tel/Fax. 00-40-64-431968

E-mail: business@mail.dntcj.ro

Görgényi Magda

A Közgazdasági Klub (KGK) bemutatása

A Közgazdasági Klub (a továbbiakban KGK) 1993 januárjában alakult, és azóta is egyike a Kolozsvári Magyar Diákszövetség legdinamikusabb, legaktívabb szakosztályainak. Tagjai általában magyar közgazdászhallgatók, de tagja lehet minden gazdaság iránt érdeklődő egyetemi hallgató.

Számos rendezvényével, előadásaival elsősorban a romániai felsőfokú oktatás hiányosságait szándékozik pótolni, talán itt keresendő létjelleme miatt is. Ezen túlmenően hangsúlyt fektet az új szakkönyvek, elméletek, közgazdaságtani irányzatok ismertetésére is, mivel ezek a román oktatási rendszerben csak megkésve jelennek meg, továbbá hozzásegíti a hallgatókat a gyakorlati tudás megszerzéséhez, melyre az egyetem nem nyújt lehetőséget.

Eddigi programjaink kétségtelen sikere bizonyította, hogy a fiatal közgazdászok igencsak nagy érdeklődést tanúsítanak a piacgazdaság struktúrájának elmélyültebb tanulmányozása iránt. Mindez természetesen korántsem elegendő a régióban végbemenő gyökeres gazdasági szemléletváltás elősegítéséhez. Ebből kiindulva a KGK hat éves működése során egy igen sokszínű tábor- és tanfolyamcsomagot hozott létre, hazai és neves külföldi szakemberek és vállalatvezetők bevonásával.

Ezen túlmenően, feltérképezi a romániai

magyar felsőoktatás legégetőbb hiányait, felismerve azt a tényt, hogy az oktatás tökéletesítése fontos feltétele egy színvonalas, nemzetközi szinten is versenyképes gazdasági elit kitermelésének. Ezen örök betöltésére, közvetlenül az alakulás után, a Bolyai Szabadegyetem keretében beindítottuk a „Gazdasági ABC” cím alatt futó előadássorozatot, amely a vállalkozói alapismeretek nép-szerűsítését, terjesztését célozta.

Ezt követően 1996-ban sor került a KGK történetében az eddigi legsikeresebb rendezvényre, „Nemzetközi Tőzsdekonferencia” címmel amelynek témája a Kelet-Európa tőzsdepiac kibontakozása és távlati lehetőségei volt. Sikere jelzéseként is felfogható arra nézve, hogy a KGK ezentúl komoly szerepet vállal a kolozsvári és az erdélyi gazdasági élet fejlődésének támogatásában.

Az idén immár harmadik alkalommal rendeztük meg az Országos Menedzsment Esettanulmány Vetélkedőt, amely a diákok gyakorlatias gondolkodásmódjának fejlesztését próbálja segíteni. Biztosítja a közgazdász diákok számára, hogy valós helyzetekkel szembesüljenek a vállalatok életéből, hogy az elméleti tudásukat felhasználhassák a különböző problémák megoldásában, fejlesszék a vezetési és döntéshozói képességüket.

Megpróbáljuk a diákok szabadidejét hasznosan kitölteni, ennek érdekében számos hétvégét

felölő rendezvényünk volt, melyek közül említésre méltó a *Közgazdász Hallgatók Országos Tábora* (minden évben a MOL támogatásával kerül megrendezésre), *Országos Befektetések Tábor*, *Pénzügytábor*. Táboraink helyszíne általában a Kolozsvárhoz közel fekvő Torockó, azonban idén első alkalommal a *Közgazdász Hallgatók I. Nyári Egyetemét* a madarasi Hargitán rendeztük meg.

A KGK jelenlegi rendezvényei közül mindenképpen említésre méltó a *Szakkollégiumkísérlet* név alatt futó előadásorozat. A kísérlet olyan programsorozat elindítását célozza, amely alapvetően az erdélyi magyar egyetemi szintű közgazdasági oktatás szellemi centrumának kiépítését szolgálja. Működését a magyarországi szakkollégiumok mintájára képzeltük el. Ettől elvonatkoztatva azonban a programsorozat a szakkollégiumi tevékenységnél messzebbre mutató, többszintű célokkal és jelentőséggel bír.

Ezek közül megemlítendő elsősorban az oktatási cél, vagyis olyan oktatási programok szervezése, amelyek lehetővé teszik a résztvevők számára a modern – a fejlett piacgazdaságú országok-

ban oktatott – közgazdasági ismeretek megszerzését. A kiválasztott témák forrása kettős: egyrészt azon ismeretanyagra koncentrál, amelyet a romániai és a magyarországi egyetemi közgazdasági képzés struktúrájának összehasonlítása során „fehér foltként” azonosítottunk. Másrészt támaszkodunk a KGK hallgatóinak előzetes felmérés alapján megismert igényeire is.

Másodsorban beszélhetünk a programsorozat intézményfejlesztési céljáról is. A tárgyalandó témák mélyreható elemzése és interaktív feldolgozása olyan hiányosságot pótol az erdélyi egyetemi képzésben, amely egy későbbiekben kialakítandó szakkollégiumi működés alapját jelentheti. A programsorozatnak ennél fogva olyan célja is van, hogy megkezdődjön azon hallgatók megismerése és bevonása, akik ennek a közgazdasági szakkollégiumnak a későbbiekben a gerincét jelenthetik. Az oktatási programmal párhuzamosan megkezdődhet az intézmény szervezeti és működési kereteinek kidolgozása.

Martini Réka

II. Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia 1999. december 10–11, Kolozsvár

A magyarországi felsőoktatásban közismert fogalom a Tudományos Diákköri Konferencia (TDK), amely évről évre az egyetemi és főiskolai diákok számára teremt lehetőséget a tananyagot túlmutató tudományos kutatásaiknak, valamint azok eredményeinek bemutatására. Nálunk Erdélyben is igény mutatkozott egy hasonló fórumra, amelynek keretében a magyar diákok évente egyszer találkoznak számot adhatnak tudományos ténykedéseikről. Megszervezésére a Kolozsvári Magyar Diákszövetség, valamint a Max Weber Társadalomtudományi Szakkollégium vállalkozott. A tavalyi (első) alkalom után, idén már sokkal több diákot mozgató meg a felhívás. Több mint 100 dolgozat érkezett be a kiírt határidőig. A legnépesebb tábor a közgazdaságtan területén alakult ki, ahol 23 munka került a bírálóbizottság elé. Erdély több egyetemi központjából érkeztek a résztvevők, így Temesvárról, Nagyváradról, valamint Kolozsvárról. A dolgozatok bemutatására december 10-én délelőtt került sor a Bethlen Kata Diakóniai Központban.

Az előadások három nagy témakörben zajlottak: általános gazdaságtan, pénzügyek, valamint marketing, amiből kitűnik, hogy a résztvevők általában olyan területek felé fordultak, amelyek az utóbbi 10 év folyamán gyökeres változáson mentek

át Romániában, ezért sok újdonsággal kell számolnunk velük kapcsolatban. A Nemzetközi Valutaalap, a Monetáris Unió, a tőzsde csupán a piacgazdaságra való átmenet időszakában váltak egyre gyakrabban hangoztatott fogalmakká, míg reklámmal és általában marketinggel szinte egyáltalán nem foglalkoztak 1989 előtt.

A dolgozatok elsősorban időszerű témákat dolgoztak fel. Így például a Monetáris Unióról, annak működéséről és a számunkra (csatlakozni vágyókra) megfogalmazódott kihívásokról általában keveset tudunk, ezért erről próbált átfogó képet nyújtani az egyik előadás. Ugyancsak eléggé ismeretlen terület a tőzsde világa, talán éppen ezért foglalkoztatott több résztvevőt is. A különböző befektetési módokról, a tőzsdei opciós ügyletek lebonyolításáról, valamint a portfóliókezelésről szóló dolgozatok mindegyike elsősorban elméleti betekintést engedett ezekbe a problémakörökbe, hangsúlyozva, hogy az 1995-ben újjáalakított Bukaresti Értéktőzsdén egyelőre nem számíthatunk ezek bevezetésére.

Az egyik igen érdekes és napjainkban egyre fontosabbá váló kérdéssel, a régiók problémájával három kutatás is foglalkozott. Az európai integráció távlatában gondolkodva földrészünk több eurorégióra

oszlík fel, melyek közül országunk a Kárpátok Euro régió tagja. Egy-egy ilyen régió sajátos intézményrendszerrel rendelkezik, amelynek felépítésében, valamint működtetésében minden államnak részt kell vennie, amely tagja kíván lenni az Európai Uniónak. A régiók problémája országos szinten is jelentkezik, így például Erdély vonatkozásában is léteznek úgynevezett fejlesztési régiók. Ezek összehasonlítására és a helyzetük felmérésére használatos mutatók bemutatására vállalkozott az egyik előadó. Ugyancsak ebbe a témakörbe helyezhető be az a dolgozat, amely a Nagykároly és környékének vidék- és területfejlesztési programjairól szól.

A piactudományra való áttérés egyik sokat hangoztatott jelensége a komoly gazdasági átalakulást követő privatizáció, ami Romániában sajnos még mindig csak félúton jár, hangozott el a délelőtti folyamán. Míg a szomszédos országokban a privatizációs folyamat lassan a vége felé jár, országunk állandóan számot kell vessen lemaradásával, és állandó makrostabilizációs gondjaival. Érdekesnek bizonyult az átalakulási folyamatok összehasonlító elemzése a különböző közép- és kelet-európai országokban. A gazdasági átalakulás finanszírozására ezek az országok nyugati segítségre szorulnak, így komoly hiteleknek kapnak, többek között a Nemzetközi Valutaalaptól. Románia is tartós kapcsolat alakított ki az NVA-val, ám, amint arra az egyik előadás rámutatott, ez egy amolyan „se vele, se nélküle” viszony, mivel országunk sorozatosan képtelen betartani ígéreteit a pénzügyekkel szemben.

Izgalmasnak bizonyultak a marketing szekcióban bemutatott munkák is. Elsősorban az Internet hódítására hívták fel a figyelmet a gazdasági élet, különös tekintettel pedig a reklám területén. Nyugaton már szinte mindenre lehet használni a Világhálót, az

információszerzésen túl vásárlásra, tévézésre, a nyaralás megtervezésére, vagy akár hivatalos ügyek intézésére is. Gyorsaságának és olcsóságának köszönhetően a vállalatok számára az egyik legfontosabb reklámozási és értékesítési eszközzé válik. Annak ellenére, hogy Románia még gyerekcipőben jár az Internet-felhasználás területén, a jövő tekintetében nem elhanyagolható ez a lehetőség.

A versenyfeltételek között az egyik követelmény az volt, hogy a bemutatott dolgozatok, az elméleti megalapozáson túl, valamilyen kutatási háttérrel is rendelkezzenek. A zsűri külön díjazta azokat a dolgozatokat, amelyek a leggyakorlatiasabban közelítettek meg egy-egy problémát. Az egyik ilyen díjazott munka a hálotechnika és a matematikai statisztika alkalmazási lehetőségeit mutatta be a marosvásárhelyi közszállítás területén. Ugyancsak eredetnek bizonyult a jelenlegi hazai viszonyok tükrében vizsgált különböző befektetési módok összehasonlító vizsgálata.

Számos más téma is felmerült a konferencia folyamán, ami rávilágított arra a tényre, hogy a TDK-nak hiánypótló szerepe van. A közgazdasági felsőoktatás általában nagy hiányosságokkal rendelkezik, egyes területeken nem nyújt naprakész információkat a diákoknak. Egy ilyen konferencia viszont lehetőséget ad arra, hogy lépést tudjanak tartani a világgal, olyan jelenségekről is halljanak, amelyeknek az egyetem nem szentel kellő figyelmet. A résztvevők bevallása szerint ugyanakkor jó felkészülést jelent más tudományos munkák elkészítésére, bemutatásuk pedig előadókészségük fejlesztésére nyújt lehetőséget.

A konferenciát követő ebéd után értékes díjak kerültek kiosztásra. Később az első három helyezettet az Iskola Alapítvány pénzjutalomban részesítette.

Boga Emese

Irány az Európai Unió

Tájékoztató a magyarországi Fiatal Közgazdászok Országos Találkozójáról

Nyíregyháza, 2000. március 3–5.

A magyar társadalomban, a gazdaságban egyre inkább kibontakozik az Európai Unió tagságra való tudatos felkészülés. Ennek alapfeltétele sokoldalú ismeretek megszerzése. A Fiatal Közgazdászok Országos Találkozóját ennek jegyében szervezték meg Nyíregyházán a Magyar Közgazdasági Társaság rendezésében.

Ma Magyarországon az Európai Unióhoz való csatlakozás az egyik legfontosabb gazdasági, politikai és társadalmi kérdés. Problematikáját a következőképpen rangsorolhatjuk:

- A csatlakozás feladatainak egy része a

gazdaság szerkezetével és teljesítőképességével kapcsolatos; a gazdaságnak olyan termékeket (árakat és szolgáltatásokat) kell előállítania, amelyek jellegük, minőségük és áruk folytán keresettek, jól eladhatóak és versenyképesek mind belföldön, mind pedig más európai országok piacain. Ez sok esetben termékváltással, fejlesztéssel, de mindenképpen a minőség biztosításával, megfelelő menedzsmentmódszerekkel érhető el.

- A feladatok másik csoportja az Európai Unió rendszerébe való beilleszkedés. Ez társadalmi és kulturális téren támaszt nagy követelményeket. A

legjobban megragadható tennivaló az állam és a gazdaság működési rendjének az Unióban megszokotthoz való hozzáigazítása, azaz az ide vonatkozó jogszabályok beillesztése-átvétele. A társulási megállapodás teljesítése, a csatlakozási felkészülés és a vállalatok integrálódása nyomán ennek egy része már megtörtént.

A találkozó előadásai egyrészt naprakész képet nyújtottak az Európai Unióról, valamint a legfontosabb közösségi politikákról (agrárpolitika és regionális politika), másfelől áttekintették a magyar csatlakozás feladatait. Szó volt az Európai Monetáris Unióról és EURÓ-ról mint közös pénzeszközről, az intézményrendszer reformjáról, az Unió tudományos és műszaki fejlesztési politikájáról, valamint a bővülés problematikájáról. Nem hiányozhattak a gyakorlati megközelítések sem, megemlítendő a Magyar Posta ill. a Westel 900 mobiltelefon társaság Uniós törekvései. A rendezvény szakmai részét a következő előadások képezték:

1. *A magyar felkészülés gazdaságpolitikai kulcskérdései* – Medgyesi Péter, a Magyar Közgazdász Társaság elnöke.

2. *A magyar költségvetés és az uniós csatlakozás* – Mádi László, a Magyar Országgyűlés Költségvetési és Pénzügyi Bizottságának alelnöke.

3. *Az államháztartási reform és az uniós csatlakozás* – László Csaba, KELER Rt. vezérigazgató helyettese.

4. *Az EU versenypolitikája és a magyarországi piac* – Vissi Ferenc, partner, Deloitte, Touche and Tohmatsu Magyarország Kft.

5. *Az uniós csatlakozás kihívása egy magyar közszolgáltató vállalat számára: a Magyar Posta stratégiája* – Varjú Tamás, vezérigazgató, Magyar Posta Rt.

6. *Területfejlesztés és uniós csatlakozás* – Baráth Etele, a Magyar Országgyűlés Területfejlesztési Bizottságának alelnöke.

7. *Gazdaságpolitikai teendők az uniós csatlakozásig* – Palánkai Tibor, akadémikus, a BKÁE rektora.

8. *Az információs társadalom - az uniós impulzusok Magyarország számára* – Tompa Ferenc, vezérigazgató helyettes, Westel 900 GSM Mobil Távközlési Rt.

9. *A magyar kutatási és fejlesztési politika és a világgazdasági felzárkózás* – Török Ádám, egyetemi tanár, BMGE.

10. *Milyen agrárágazattal és hogyan csatlakozunk az Európai Unióhoz* – Halmi Péter, termelőszövetkezeti vezető, egyetemi tanár, Szent István Egyetem.

11. *A csatlakozási felkészülés uniós támogatása: a PHARE új orientációja* – Heil Péter, főosztályvezető, Miniszterelnöki Hivatal Segélykoordinációs Titkárság.

12. *Hogyan reagál majd a magyar bankrendszer az EURÓ bevezetésére és az uniós csatlakozásra?* – Király Júlia, vezérigazgató, Nemzetközi Bankárképző Központ Rt.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás új szabályokat, körülményeket, nagyobb árubőséget és munkaerő mobilitást, szélesebb körű lehetőségeket ígér; ugyanakkor kíméletlen versennyel, kökemény feltételekkel is jár. Ez óriási erőfeszítéseket követel mindannyiunktól. Ahhoz, hogy e kihívásoknak meg tudjunk felelni, fontos feladat az Unió megismerése. Ez különböző (kormányzati, vállalati, szakértői, munkavállalói, fogyasztói) szinteken, eltérő területek különböző mélységű megismerését igényli. Nekünk, fiatal, illetve leendő közgazdászoknak különösen sokoldalú ismeretekre lesz szükségünk, nem utolsósorban az e terület által nyújtott széles körű elhelyezkedési lehetőségek miatt is.

Czumbel Tamás Áron

Újdonságok a gazdasági és pénzügyi jogszabályozásban (folyamatos ismertetés)

Újdonságok a gazdasági és pénzügyi törvénykezésben V. rész

A Hivatalos Közlöny I. részének 567/1999 – 76/2000. számaiban megjelent gazdasági, pénzügyi újdonságok a következő témaköröket érintik:

1. adózás, adóbevallás;
2. állóeszközök amortizációja;
3. munkabérszerződések, munkabérre be-

fizetendő összegek;

4. vám, áfa;

5. privatizáció, kedvezmények kis- és középvállalatok részére;

6. pénzügyi auditálás, kereskedelmi társaságok átszervezésének és felszámolásának gyakorlati megszervezése;

7. tőzsdépiaci és a RASDAQ-ra vonatkozó rendelkezések;

8. alapítványok és társaságok;

9. csődeljárás;
 10. a valutában fizető cégeket érintő kedvezmények;
 11. járműbiztosítás, útdadó, földtörvény, mezőgazdasági értékjegyek.

1.1. Az 1485/1999-es sz. pénzügyminisztériumi rendelet (628/1999-es sz. H.K.) megszabja a kereskedelmi társaságoknak- és közhivataloknak a pénzügyminisztérium által interneten közölhető adatait.

1.2. A 49/2000-es sz. pénzügyminisztériumi rendelet (31/2000-es sz. H.K.) tartalmazza a kereskedelmi társaságok által 2000. január 1-jétől az adóbevallásban használandó típusnyomtatványokat.

2.1. Az 1035/1999-es sz. kormányhatározat (617/1999-es sz. H.K.) megszabja a gazdasági társaság által vásárolt tárgyak minimális értékét (5000000 lej), amely fölött 2000. jan. 1-jétől ezeket állóeszközökhöz sorolhatjuk.

2.2. A 9/2000-es sz. H.K. újraközli az 51/1997-es sz. lízingtörvényt.

2.3. A 3/2000-as sz. nemzetibanki körlevél (23/2000-es sz. H.K.) szabályozza a lízing banki szektorban történő könyvelését.

2.4. Az 57/2000-es sz. kormányrendelet (41/2000-es sz. H.K.) hatálytalanítja a 99/1999-es sz. kormányrendeletet, amely kötelezte a kereskedelmi egységeket, hogy tevékenységi engedéllyel rendelkezzenek (IV. rész 10.1. pontban volt megemlítve).

2.5. Az 5/2000. sz. kormányrendelet (26/2000. sz. H.K.) kibővíti a 15/1994-es amortizációs törvényt – a termelési tevékenységet folytató fizikai személyek és egyesületek kötelesek állóeszközeiket amortizálni.

3.1. A 987/1999-es sz. kormányhatározat (580/1999-es sz. H.K.) meghatározza a minimális nyugdíjakat. Ezek szerint a mezőgazdaságban dolgozók minimális nyugdíja 53764 lej és a korhatári minimumnyugdíj 635044 lej.

3.2. A 168/1999-es sz. törvény (582/1999-es sz. H.K.) magyarázza a munkakonfliktusok megoldási módozatát.

3.3. Az 1423/1999-es sz. pénzügyminisztériumi rendelet (591/1999-es sz. H.K.) jóváhagyja a 73/1999-es sz. kormányrendelet alkalmazásában használandó típusnyomtatványokat.

3.4. A 188/1999-es sz. törvény (600/1999-es sz. H.K.) meghatározza a köztisztviselők munkanormáit (statútumát).

3.5. Az 1574/1999-es sz. pénzügyminisztériumi rendelet (641/1999-es sz. H.K.) a kiszállások napidíját 41700 lejre emeli.

3.6. Az 1066/1999-es sz. kormányhatározat

(2/2000-es sz. H.K.) jóváhagyja a 73/1999-es sz. kormányrendelet alkalmazásában használandó módszertani normákat.

3.7. A 101/2000-es sz. kormányhatározat (62/2000-es sz. H.K.) a minimálbér értékét 2000. február 1-jétől 700000 lejre emeli.

3.8. A 85/2000-es sz. munkaügyi-minisztériumi rendelet (74/2000-es sz. H.K.) az ebédjegyek értékét az idei első félévre 22000 lejre emeli.

4.1. A 27/2000-es sz. kormányrendelet (42/2000-es sz. H.K.) tartalmazza a luxusadó által érintett termékeket és az adózási normákat.

4.2. A 60/2000-es sz. H.K. tartalmazza azon cégek listáját, amelyek fiskális elektronikus kasszagepeket forgalmazhatnak. Április 1-jéig a kereskedelmi társaságok kötelesek ezeket beszerezni.

4.3. A 215/1999-es sürgősségi kormányrendelet (649/1999. sz. H.K.) megváltoztat és kibővíti egyes áfára vonatkozó rendelkezéseket.

5.1. A 190/1999-es sz. törvény (611/1999-es sz. H. K.) szabályozza a fizikai és jogi személyek által építkezésre használt jelzálogos hitelt.

5.2. A 193/1999-es sz. törvény (613/1999-es sz. H.K.) jóváhagyja a 105/1998-es sz. kormányrendeletet, amely alapján az állami oktatásban tanuló egyetemisták banki hitelt vehetnek fel.

5.3. A 7/2000-es sz. kormányhatározat (12/2000-es sz.H.K.) megváltoztatja a 788/1998-as sz., a kis- és középvállalatok fejlesztésére vonatkozó kormányhatározatot.

6.1. A 186/1999-es törvény (592/1999-es sz. H.K.) jóváhagyja a 89/1998-as kormányhatározatot, amely megváltoztatja és kibővíti a 65/1994-es sz. kormányrendeletet, vagyis a könyvvizsgálási tevékenység megszervezésére vonatkozó törvényeket. Ez alapján csak azok a könyvelési szakértők és engedélyezett könyvelők végezhetnek szakmunkákat más cégek számára, akik bejegyzett szakcégeknél vagy magánvállalkozóként dolgoznak; kivételt képeznek a szaktanárok, szakmabeli újságírók, parlamenti képviselők, tanácsosok mandátumuk idején.

6.2. Az 1.538/1999-es sz. pénzügyminisztériumi rendelet (629/1999-es sz. H.K.) jóváhagyja az állami költségvetésből finanszírozott egységek 1999. évi zárására vonatkozó módszertani normákat.

6.3. A 82/1991. sz. könyvviteli törvényt közli újra a 20/2000. sz. H.K.

7.1. A 29/2000-es sz. H.K. tartalmazza a 21., 22., 23., 24., és 25. számú tőzsdepiaci és RAS-DAQ-rendeleteket.

8.1. A 26/2000-es sz. kormányrendelet (39/2000-es sz. H.K.) tartalmazza a társaságok és alapítványok működési alapszabályzatára vonatkozó rendeleteket.

9.1. A 186/1999-es sz. sürgősségi kormányrendelet (567/1999-es H.K.) megváltoztatja és kibővíti a 83/1998 sz., banki csődeljárásra és a csőd feltételeire vonatkozó törvényt.

9.2. A 1321/1999-es sz.pénzügyminisztériumi rendelet (568/1999-es sz. H.K.) megváltoztatja a 1059/1999 sz. pénzügyminisztériumi rendeletet, amely alapján a gazdasági egységek az állami kincstárnál nyitott számlájukról a költségvetési tartozások törlesztése után megmaradt összeget a kereskedelmi bankokban nyitott számlájukra utalhatják át, ahonnan többi tartozásaikat is törleszthetik.

9.3. A 64/1995-ös sz. törvény (608/1999-es sz. H.K.) tartalmazza az átszervezés és csődeljárás módszertani normáit.

9.4. Az 1376/1999-es sz. pénzügyminisztériumi rendelet (614/1999-es sz. H.K.) alapján az állam, a neki tartozó csődös vállalaton bármilyen módon (ingatlanok, szállítóeszközök, gépek stb. eladása) behajthatja a tartozást.

9.5. Az 1009/1999-es sz. kormányhatározat (616/1999-es sz. H.K.) jóváhagyja azokat a módszertani normákat, amelyek alapján kényszervégrehajtás során az állam átveszi a neki tartozó kereskedelmi társaság állóeszközeit.

9.6. A 2986/C/1999-es sz. igazságügyi minisztériumi (1/2000-es sz. H.K.) rendelet jóváhagyja a Csődeljárásban Tevékenyedők Szövetségének szervezési és működési szabályait.

10.1. A 980/1999-es sz. kormányhatározat

(578/1999-es sz. H.K.) megváltoztatja a 92/1999-es sz. kormányhatározatot, amely szerint 30-10%-os kedvezményben részesülnek azok a gazdasági egységek, amelyek előlegként, valutában kifizetik a tervezett villamos és hőenergia fogyasztásaikat (ha a kifizetett energiamennyiséget a fogyasztás utólag nem haladja meg).

11.1. A 84/1995-ös sz. tanügyi törvényt közli újra a 606/1999-es sz. H.K..

11.2. A 623/1999-es sz. egészségügyi minisztériumi rendelet (631/1999-es sz. H.K.) előírja a gépkocsik egészségügyi dobozának kötelező tartalmát.

11.3. Az 1054/1999-es sz. kormányhatározat (640/1999-es sz. H.K.) szabályozza a járművek kötelező biztosítását és a kártérítés módozatát baleset esetén.

11.4. Az 1059/1999-es sz. kormányhatározat (643/1999-es sz. H.K.) jóváhagyja a járművekre a 2000. évre fizetendő útdadó értékét.

11.5. Az 1/2000-es sz. törvény (8/2000-es sz. H.K.) megváltoztatja a 18/1991-es és a 169/1997-es sz. földtörvényt, amely alapján a volt tulajdonosok maximum 50 ha-t igényelhetnek vissza.

11.6. A 761/1999-es sz. szállításügyi minisztériumi rendelet (33/2000-es sz. H.K.) meghatározza a szállítási ügyekkel foglalkozó vezetők szakmai felkészültségi szintjét, további felkészítést, tudásának ellenőrzését, kinevezését.

11.7. A 98/2000-es sz. kormányhatározat (65/2000-es sz. H.K.) jóváhagyja a 219/1999-es sz., a mezőgazdasági értékjegyek szétosztásának módszertani normáit tartalmazó sürgősségi kormányhatározatot.

11.8. A 70/2000-es sz. H.K. újraközi a 137/1995-ös sz. természetvédelmi törvényt.

Pásztor Csaba

H í r e k

♥ A Romániai Magyar Közgazdász Társaság február 12-én Székelyudvarhelyen tartotta **bővített elnökségi ülését**. Napirendi pontként szerepelt az ez évi tevékenység megbeszélése, tervezése. Szó esett a magyar felsőfokú állami és magánegyetemi közgazdászképzésről, ezzel kapcsolatos tervekről és lehetőségekről, a központ és helyi szervezetek hatékonyabb kapcsolattartásáról, az együttműködés javításáról a gyengébben működő helyi szervezeteinkkel, segítségnyújtás számuk-

ra tevékenységükhöz, az RMKT pénzügyi problémáiról, székház-tetőter beépítéséről. A gyűlésen meghívottként résztvettek a gyergyói szervezet képviselői is, a IX. Vándorgyűlés szervezői. IX. Vándorgyűlésünk szeptember 15-16-án lesz, színhelye a Gyilkos-tói üdülőttelep, témája pedig az adózási politika. Ugyanekkor kerül sor a tisztújító küldöttgyűlésre, valamint a társaságunk 10 éves évfordulója alkal-mából rendezendő jubileumi emlékűnnepélyre.

♥ Az RMKT Ifjúsági Frakciója (RIF) 2000. március 17–19. között, a szovátafürdői Teleki Oktatási Központban szervezte meg a **II. Ifjú Közgazdász Találkozót**, amelyre Erdély különböző pontjairól közel száz résztvevő érkezett. A találkozó elsősorban arra nyújtott lehetőséget, hogy a területi szervezetek képviselői beszámoljanak éves tevékenységeikről, valamint, hogy javaslataiknak és kritikáiknak hangot adva, megvitassák a RIF további tevékenységeit. A rendezvény szakmai oldalát a marketing témakörben elhangzott szombati előadások biztosították. A „Hibrid vásárlói magatartásról” Sajtos László beszélt, míg azt követően „A külföldi termékek imázsának szerepe a fogyasztói döntésekben” címmel Gyulavári Tamás tartott előadást. Mindkét meghívott a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem PhD hallgatója. Az ebédet követően szituációs játékban vettek részt a jelenlevők, témája a piacorientáció szerepe volt a vállalati beszerzési döntésekben. A későbbiekben Prokop Gyula, a Pannonplast Rt. Romániai képviselőjének elnöke mutatta be a vállalatot pályázati lehetőséget kínálva a hallgatóknak. Ugyancsak az együttműködés reményében kereste meg a RIF-et a budapesti Bölöni Farkas Sándor Alapítvány, egy közgazdasági posztgraduális képzést nyújtó intézmény, megvalósítási tanulmányának elkészítésére kérve fel az ifjú közgazdászokat. A jelenlevők két, április folyamán megrendezendő állásbörzéről is tudomást szerezhettek. A délután folyamán került sor arra a közgyűlésre is, amelynek fő napirendi pontja a tisztújítás volt. A leadott szavazatok alapján a RIF új elnöksége a következő személyekből áll: Szőke Erzsébet - elnök, Kelemen Jutka - pénzügyi alelnök, Czumbel Tamás Áron - szervezési alelnök. Ugyancsak a közgyűlésen döntött el, hogy a jövő évi találkozót valamilyen helyi szervezet rendezi majd meg.

♥ Február 24–28. között rendezte az Európa Akadémia Budapest, az Európa Centrum Egyesület, az Európa Házak Nemzetközi Szövetsége (FIME) és a Konrád Adenauer Alapítvány **hagyományos nemzetközi konferenciáját a magyarországi Dobogókön**. Ez alkalommal napirenden szociálpolitikai, gazdasági és szociális kohéziós kérdések szerepeltek, az Európai Szociális Charta és az eurorégiós együttműködés érdekében jelentkező kárpát-medencei feladatok. A Kárpát-medence országaiból jelen levő nagyszámú, köztük 60 erdélyi résztvevő nagy érdeklődéssel hallgatta kompetens személyek rendkívül érdekes és mindannyiunk számára igen hasznos előadásait. Pál Tibor, az Európa Akadémia Budapest főtitkára, a

FIME Föderációs Tanácsának tagja megnyitja után Öry Csaba, a Magyar Szociális és Családügyi Minisztérium politikai államtitkára azokról a jogharmonizációs feladatokról beszélt, amelyeket az Európai Unió integrációs feltételként jelölt meg a csatlakozni szándékozó államok számára. Dankó László, a Miskolci Tudományegyetem professzora adat-szerűen bemutatta, hogy a Kárpát-medence egyes országaiban milyen mértékben hatott a globalizációs folyamat. Farkas Mária, a kolozsvári Rajka Péter Vállalkozók Szövetségének elnöke előadásában arra keresett magyarázatot, hogy a romániai magyarok miért nem vállalkoznak képességeikkel és létszámukkal arányos mértékben. Éliás István, a Magyar Befektetési és Kereskedelmi Fejlesztési Közhasznú Társaság vezérigazgatója és Dobos András, az Új Kézfogás Közalapítvány igazgatója az anyaország és a határon túl élő magyarság együttműködésének hatékonyabbá tételének szükségességéről és lehetőségeiről beszélt. Juhász István, a Zempléni Vállalkozásfejlesztési Alapítvány elnöke a hármashatár menti gazdasági együttműködés területén elért eredményeket ismertette, ugyanakkor a fórum minden résztvevőjének átnyújtotta „A Kárpátok Határ menti Gazdaságfejlesztési Szövetség” projektjét három nyelven (magyar, szlovák, ukrán) tartalmazó, Sátoraljaújhelyen 1999-ben kiadott könyvet (a könyv több példányban megtalálható az RMKT könyvtárában). Végül Zita Miklós, a Multinova Befektetési Kft. igazgatója „Innovációs körkép Magyarországon” címmel nagy vitát kiváltó előadást tartott

♥ A Romániai Magyar Közgazdász Társaság és a Bölöni Farkas Sándor Alapítvány 2000. május 20-án **vezetési tanácsadó képzést** szervez Kolozsváron, a Bethlen Kata Diakóniai Központban. Az előadásokat a budapesti Vezetési Tanácsadók Magyarországi Szövetsége, a Tréning Kerekasztal és Emberi Erőforrás Gazdálkodási Tanácsadók Szövetsége biztosítják.

A tréningprogram fő elemei:

1. Program célja és általános alapok.
2. Menedzsment tanácsadás története és fejlődése.
3. Menedzsment tanácsadás modellje.
4. Tanácsadócégek vezetése.
5. Tanácsadási gyakorlat fejlesztése.

Jelentkezés és információk a 064-431488 telefonszámon, az RMKT székházban (Pietroasa nr.12), vagy e-mail-en: rmkt@mail.soroscj.ro.

© **II. Civil Fórum 2000** – Civil szféra szerepe a közösségfejlesztésben, Kolozsvár, 2000. május 5–6. Tíz évvel a „rendszerátalakítás” után az önépítkezés létkérdése az erdélyi magyarság közösségének. A megmaradást, az önazonosság megőrzését az önszerveződés eszközével valósíthatja meg. Ebben a folyamatban a civil társadalomnak meghatározó szerepe van. Ezért, az Erdélyi Magyar Civil Szervezetekért Alapítvány kezdeményezésével, 2000. május 5–6-án sor kerül Kolozsváron az erdélyi magyar civil szervezetek II. Fórumára, „A Civil szféra szerepe a közösségfejlesztésben” címmel. A konferenciát alapítványunk alapítói, az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT), a Kolozsvári Magyar Diákszövetség (KMDSZ) és a Romániai Magyar Közgazdász Társaság (RMKT), szervezi az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE) és a budapesti Pro Professione Alapítvány közreműködésével. A konferencia munkálatai plenáris előadások és tematikus szekcióülések keretében zajlanak. A plenáris ülésen az egész civil szférára vonatkozó, általános kérdéseket felvető előadásokra kerül sor hazai és magyarországi szakemberek részéről. Az előadásokkal a civil szervezetek figyelmét néhány időszzerű feladatra szeretnénk felhívni, továbbá tudatosítani néhány lehetőséget, amelyek megoldást jelenthetnek közös gondjainkra. Tekintettel arra, hogy az Európai Unió igen fontos szerepet szán az alulról jövő, a helyi közösségektől induló kezdeményezéseknek, az erdélyi magyar civil szférának célszerű volna az EU támogatási rendszerei által nyújtott lehetőségekre erőteljesebben ráhangolódni. Ebből a megfontolásból az RMKT-val közösen szervezett gazdasági szekció témájának „A vállalkozók szerepe a vidékfejlesztésben”-t választottuk, melynek keretében a tervezett előadásokkal célunk a gazdaságfejlesztésben tevékenykedő szervezetek figyelmét a vidékfejlesztés lehetőségeire felhívni, tudatosítani annak fontosságát és szerepét, ugyanakkor elméleti és gyakorlati útmutatót adni a szükséges lépések megtételéhez. Az előadásokat követő tanácskozás a tapasztalatcserét, a közös megoldáskeresést és a további együttműködést igyekszik szorgalmazni.

A II. Civil Fórum 2000 titkársága:

3400 Cluj (Kolozsvár), str. Pietroasa nr. 12., tel/fax: 64-431488, e-mail: rmkt@mail.soroscj.ro
Kapcsolattartó személy: Egri István.

© **Felvételi tájékoztató a 2000/2001-es tanévre Doktori (PHD) képzés Magyarországon:**

1. Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem (BKÁE):

a. Gazdálkodási és Közgazdasági Kar közös főprogramja – Gazdaságtan

b. Gazdálkodási Kar – Agrárközgazdaságtan

c. Gazdálkodási Kar – Gazdálkodástan

d. Közgazdasági Kar – Közgazdaságtan

2. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME):

Gazdaság és Társadalomtudományi Kar – Műszaki menedzsment

3. Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem (DKLTE):

Mezőgazdaságtudományi Kar – A mezőgazdasági vállalkozások és a vidékfejlesztés ökonómiája

4. Kaposvári Egyetem (KE):

Az állati eredetű termék előállítás, fejlesztés és fogyasztás ökonómiája

5. Miskolci Egyetem (ME):

Gazdaságtudományi Kar – Vállalkozáselemzés és gyakorlat

6. Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem (PJPTE):

a. Közgazdaságtudományi Kar – Közgazdaságtani Phd-program, gazdálkodástan

b. Közgazdaságtudományi Kar – Regionális gazdaságtan

7. Szegedi József Attila Tudományegyetem (SZJATE):

Bölcsészettudományi Kar – Közgazdaságtan

8. Szent István Egyetem (SZIE) - Gödöllő:

a. Gazdasági és Társadalomtudományi Kar

(GTK) – Agrárökonómia, agrármenedzsment

b. Gazdasági és Társadalomtudományi Kar

(GTK) – Az élelmiszergazdaság makroökonómiája

c. Gazdasági és Társadalomtudományi Kar

(GTK) – Agrárvállalkozás menedzsment / A mezőgazdasági vállalkozások és kapcsolatrendszerük fejlesztésének elméleti megalapozása

9. Veszprémi Egyetem (VE):

Új agrárstruktúrák ökonómiai megalapozása
További információk az RMKT titkárságán (Pietroasa 12, Kolozsvár), telefonon: 064-431488 vagy e-mail-en: rmkt@mail.soroscj.ro.

K Ö Z G A Z D Á S Z F Ó R U M

Kiadja a Romániai Magyar Közgazdász Társaság

Cím: 3400 Kolozsvár, Pietroasa u. 12. sz, Tel/fax: 064-431488, E-mail: rmkt@mail.soroscj.ro

Főszerkesztő: Somai József

Szerkesztő bizottság: dr. Kerekes Jenő, Coltea Tibor, Kelemen Emőke, Szécsi Kálmán

Technikai szerkesztés: Kelemen Jutka